

TERV

A' PESTTŐL ÚJVIDÉKIG

ÉPÍTENDŐ

VASÚTRA.

Az 183^{2/6} : 25. törvényczikkely tanusítja, mennyire belátták dicsőn országló Fejedelmünk 's az egész törvényhozó testület, Magyarországnak anyagi tekintetben is előhaladhatása módját 's eszközeit. — Látták, hogy mindennemű természetmennyeinknek 's műipari czikkeinknek piaczkell, és hogy oda kellő időben pontosan szállíthatassanak, közlekedési eszközök jó karba tétele szükséges. — Erre nézve biztosabb és gazdagabb jövődjü vasút-vonal a' Pest-Zimonyinál alig képzelhető, mert a' vízenszállítás a' folyamok' változékony állása és szabályozatlansága miatt szembetűnőleg több akadályoknak van kitétetve a' vasút télen nyároni egyforma, pontos és hatalmas haladásánál, és a' mennyivel költségesebb, annyival biztosabb és nyereségesebb.

Vessünk egy tekintetet a' földabroszra, bizonynyal meg fogunk győződhetni a' Pest-Ujvidéki vonalnak, melly később Zimonyig terjeszthető, minden tekintetbeni hasznos-

sága és szükségessége felől. A' birodalom' és az ország' középpontját öszvekötvén, az ország' kellő közepén keresztül, egy gazdag világrészbe vezetend. Közélebb a' dúsán termő Bánáthoz, a' felséges kir. kincstári 's nagyban termesztő sok más urodalmakhoz. A' pallérozott Európának utazási, kereskedelmi és élelmi tekintetben a' tengerenninél biztosabb, rövidebb, gyorsabb útat nyit.

A' vidék mérnöki megtekintéséből 's a' középponti vasúti munkálódások' szemléléséből pedig kétségen kívül a' jön ki: hogy a' Ludovicaea' környékétől kimenve, Soroksár, Haraszti, Taksony mellett Bankházának, K. K. Szentmiklós' nyugoti, Szabadszállásnak pedig keleti oldalán a' Fülöpszállási Ugri szőlők alatt Csengőd pusztáknak, Vadkert alatt Halasnak, onnan Szabadkának, Topolyán keresztül Ujvidékre, vasút minden más vonaloknál azért könnyebben építhető, mert a' Pést-Haraszti vidéki homokok K. K. Szabadszállásig, az ott kezdődő bő, 's Halason alólig tartó homok-lánczolat pedig Ujvidékig, mozdony segítségével legjobb töltésül használtathatik. — A' Kis

Kún 's egyéb szabad közönségek hajlandók a' megkivántató tér' ingyen átengedésére, munkások' adására, 's a' részvényeknek, — melly tekintetben nekik kedvezni észszerű is lesz — vállalására 's vételére. Nem fog e' vonal aggatni a' gőzhajósoknak, mind a' Duna, mind a' Tiszától távol esvén, sőt anyagi tekintetben szállítási alkalmat nyújtván, — de még más országok, u. m. Holland 's Francia országok' példájára az érdekek ki is egyenlíthetvén.

Fő tekintetet érdemel ezen kívül az is, hogy sok egyének, kik most foglalkozás nélkül kénytelenek lenni, ide alkalmaztathatók; a' fuvarozással elfoglalt kezek pedig, a' föld jobb művelésére, kézművességre erkölcsileg vezethetvék.

A' mi a' megkivántató anyagi szereket illeti; ha az építés Pestnél és Ujvidéknél egyszerre megkezdetik, mindkét állomásra a' fában bővidékű Szerem- és Bánátból t. i. Ujvidékre, mint szintén a' Dunán Pestre, szóval a' fás vidékekről; hasonlóul a' magyar vas, — melly a' már épülőben lévő vaspályán tanulva, minden a' vasuthoz megkivántató szerekre, sőt

ha hazai műiparosaink közül olyak találkoznának, még mozdony készítésre is alkalmas, — könnyen szállíthatatik. Nem messze fekszenek köszén bányáink is, és biztosan mondhatni, hogy hazánk' jelentőségére, gazdagítására, e' vonal' szükségkép' építetése mulhatlanul megkezdendő 's minél előbb annál jobb, felépítendő.

Az építés' kivitele.

A' vállalkozó minden költségeket fedezend olly módon, hogy a' vásárlandó részvényekért, a' ki akarja, részletenként befizetéseit megteszi, de részvénynyel szolgál akár Közönségek akár egyesek nevére is, olly feltétel alatt, hogy az egyesek birtok értékük' egy harmada erejéig törlesztés útján lefizetendő költsönt, kamatjaival együtt, mind addig biztosítanak, míg a' felépülendő vaspálya' jövedelmi osztalékából ki nem tisztáztatik; miután fogják csak a' részvényeik után járandó osztalékot húzni. Ugyhogy tulajdonkép ingyen kapják meg a' részvényt, melly első helyeni betáblázásos költsön' képét viselendi mind addig, míg tartalmi értéke a' vas-

pálya közjövédelme által adóssági minőségít el nem veszti.

E' szerint két neme leend a' részvényeknek: vagy készpénz fizetési, melyben a' megkivántató alkalmas fa, vas szerrek, úgy szinte minden megkivántató munkálatok is alku mellett szinte készpénz fizetés gyanánt vétetnek; vagy ingyen költsönösök. — Természetesen mind két rendbeli részvények adás vevés tárgyai azon különbséggel, hogy az úgy nevezhető ingyen részvények, ha eladattatnak, áruk befizettetik, különben a' kötelezettség az eladón a' fent megírt, vagy más módoni letisztázásig hogy rajta marad, magában értetik.

Az aláírási ívek vállalkozónál készen lévén, a' mellett hogy nála mindenkor aláírhatni, bérmentes leveleket is elfogad az aláírás' nyilvánítására, addig is, míg minden a' részt venni kívánó hatóságoknak, vonalban eső városi 's egyéb Községeknek 's uradalmaknak annak útján megküldetnének.

E' szerént e' vállalat hitelt hoz be és erősít, a' mellett maga magát építvén, az ország' egyes lakosainak a' kézi mun-

kát, vagy anyagokat és szolgálatot nyújtható egyéneknek, uradalmaknak az első kéz rátétellel gazdagodási forrást nyit és biztosít.

Nem kétlem azért, hogy a' dicső Fejedelmi széknél kezdve, az egész ország, fő méltóságú Kormány székek, Uradalmak és minden egyesek szívében viszhangra találанд.

Az előleges költségeket és fáradságot, vállalkozó tervező annál örömelebb tette és teszi, mert hivatkozhatik az egész világra, hogy jövendő nyeréségen, azaz: ilyen terven, még vállalat nem létesült, 's benne minden érdekek egybekapcsolva lévén, ellenzékre legkisebb tekintetben sem, de általános országos, sőt mondhatom Europszertei pártolásra találанд.

Adja az ég és a' nemes keblű pártolók' ereje!!!

Kelt Kis Kún Fülöpszállásán Jan. 11-én, 1846.

Beke Gábor m. k.

tervező és vállalkozó.

A' Pest-Ujvidéki vasút építész társaság'

alapszabályai.

A' Pest-Ujvidéki vaspálya legfőlebb öt évek' elforgása alatt, részvénytársaság által, következőleg építtetik:

1. Minden megkivántató munkálatokra és kellékekre, főleg magyarhoni egyének, u. m. mérnökök, ügyvivők, felügyelők, mesteremberek, napszámosok, kezelők, vas, fa alkalmaztasának, különös tekintettel a' mellette fekvő vidékek' lakóira.

2. A' részvények' vásárlásában telket vagy egyéb szükségeseket átengedő tulajdonosok, 's vidékük' lakói közt elsőbbség határozottassék, 's csak akkor terjesztessék más — de mindenesetre magyarhonban lakó vagy birtokos családokra 's egyénekre, ha a' vonal' környékén lakók közt el nem kelne.

3. Személyzet, és mindennemű szállítmányok' pontos szállítására kész leendő vaspálya vonal, sőt a' lehető leg-

több szállíthatásra e' végre tartandó ügyvivők által munkál.

4. Indoház Pesten a' Ludovicaea táján és Ujvidéken építendő, 's ez esetben az épülendő lánczhídon keresztül veendi tovább szállítási irányát; vagy a' körülményekhez képest, a' már megkezdett Pest-Debreczeni vonallal is érintkezendik.
5. A' részvények' egy harmada, vagy a' körülményekhez képest kevesebb száma elkelése' esetében, előzetesen nyert legfelsőbb kegyelmes királyi engedmény, 's alkukötés után, a' társaság alakulván, az illy társaságoknál szokott módon az illető tisztviselőket megválasztandja, 's munkálódását azonnal 1846-dik évi tavaszon megkezdendi.
6. A' megkivántató 20 millió pengő forint 500 pengő forintos részvényekre osztatik; ugy azonban, hogy valamint egy tagnak több részvényt vásárolni szabad, egy-egy részvényt, egy szavazat 's aláírás mellett, több tagok is vehetnek.
7. A' vonal' mérnöki iránya, Pestről a' 4-dik szabály' értelmében vezetve: Soroksár, Haraszti, Taksony' keleti részén

Bankháza' pusztának tartva, Kis Kun Szentmiklós város' nyugoti, Szabad-szállásnak pedig keleti oldalán, a' Szabad-szállási és Fülöpszállási szőlők előtt Csengőd' pusztáknak, Vadkert alatt Halasnak, Halasról Szabadkának, onnan Topolyán keresztül Ujvidékre építtessék.

8. Főállomási helyek a' 4-ik pontra vonatkozólag, első a' Kis Kun-Fülöpszállási Hármasi korcsma' környékén, mint erre legkedvezőbb 's legkiesebb fekvésű helyen, másik pedig Szabadkán építtessenek; és a' körülmények, szükséghez képest, más helyeken, nevezetesen a' mellé közel eső városok' irányában épülendőkkel is szaporíttassanak.

A' mozdonyok a' fenséges Nádor, István főherczeg, gróf Széchenyi 's mások, és a' vonalra fekvő városok' neveikről neveztesse, 's a' társaság minden ügyeit magyar nyelven vezesse.

Kelt Kis Kun Fülöpszállásán Dec. 24-én, 1845.

Beke Gábor m. k.

tervező és vállalkozó.

